

Att jobba i Finland

Mot arbetslivet

Det är viktigt att känna till att det språk som används i det finländska arbetslivet vanligtvis är finska. Arbetsplatser med engelska som arbetspråk utgör endast ett fåtal av alla arbetsplatser. För att få jobb måste du lära dig finska.

Integrationsplan och integrationsutbildning

Då du flyttar till en kommun ska du anmäla dig som arbetslös arbetssökande vid den lokala arbets- och näringsbyrån. Personalen på byrån ger dig råd i frågor som gäller utbildning och att hitta arbete och du får information om lediga jobb. Via arbets- och näringsbyrån kan du delta i integrationsutbildning där du lär dig finska eller svenska samt får lära dig om det finländska samhället. Som invandrare har du rätt till samma tjänster som finländare.

Som kvotflykting har du rätt till en integrationsplan, vars längd är individuell och varierar mellan ett till tre år. Integrationsplanen utarbetas av dig själv tillsammans med kommunens socialarbetare och en tjänsteman vid arbets- och näringsbyrån. Först utförs en inledande kartläggning som omfattar din utbildning, arbetserfarenhet och språkfärdigheter. Det är viktigt att du tar med dig alla eventuella skolbetyg och arbetsintyg till kartläggningen. FPA utreder även dessa vid behov och skapar en lista över dina arbetserfarenheter.

Utgående från den inledande kartläggningen skapas en integrationsplan för dig och dina familjemedlemmar. Planen inkluderar språkstudier i finska, arbetspraktik, arbetslivsträning och yrkesutbildning. För barn och unga ingår i planen även förberedande undervisning eller grundläggande undervisning. Invandrare är skyldiga att delta i utarbetandet av integrationsplanen samt i den verksamhet som man kommit överens om i planen. Vanligtvis utarbetas integrationsplanen för ett år i taget.

Vuxna invandrare inleder vanligtvis sin integration som integrationsutbildning, med fokus inledningsvis på studier i finska. Barn och unga deltar i förberedande undervisning för att senare kunna delta i den grundläggande undervisningen. Om det finns små barn i familjen kan flexibel integrationsutbildning arrangeras för modern.

Att söka arbete

Att söka arbete i Finland kräver egen aktivitet och att du skapar nätverk, även om du som invandrare får stöd när du söker arbete. Arbets- och näringsbyrån informerar om lämpliga lediga arbetsplatser och hjälper dig vid behov skapa arbetsansökningar redan under integrationsutbildningen.

Det lönar sig att själv skapa en meritförteckning (Curriculum Vitae/CV) och så fort som möjligt lära sig hitta annonser för lediga jobb på internet, t.ex. på arbets- och näringsministeriets [webbplats](#). Det är även viktigt att skapa mallar där du fritt beskriver din arbetserfarenhet och låta någon granska det finska språket i dessa.

Fundera alltså redan där du just nu befinner dig på vad du är bra på att göra, vad du vill göra och vilka färdigheter du har. En arbetsplats i Finland innebär nya vänner, kollegor och mer övning för att öka dina färdigheter i finska. Det ger dig även en intressant uppgift, givande innehåll och skapar en bra rytm för dina dagar. Många arbetsplatser erbjuder även hälsovårds- och motionstjänster som du kan utnyttja som anställd. Även om det arbete som du erbjuds inte helt motsvarar dina färdigheter, lönar det sig att ta emot det.

I Finland är det endast en liten del av alla lediga jobb som öppet annonseras ut. Därför är nätverk av vänner och bekanta viktiga kanaler för att hitta ett nytt jobb. I dag görs vanligtvis arbetsansökan på webben, vilket förutsätter tillräckliga datatekniska färdigheter samt färdigheter i det finska språket.

Arbetstagarens skyldigheter och rättigheter

I regel är arbetstiden 40 timmar per vecka och 8 timmar per dag. Tidpunkten för arbetet varierar dock i viss mån beroende på vilken bransch du arbetar i. Om övertidsarbete ska du separat komma överens med din arbetsgivare. I Finland är det frivilligt att höra till ett fackförbund inom sin bransch. Om du går med i fackförbundet för din egen bransch kan du få juridisk rådgivning vid eventuella problem och få hjälp med olika frågor som gäller arbetsvillkor och arbetet i allmänhet.

I Finland är det frivilligt att höra till systemet med arbetslöshetskassa. En arbetstagare som hör till arbetslöshetskassan betalar en medlemsavgift till kassan när han eller hon har ett jobb. Om arbetet upphör och arbetstagaren blir arbetslös kan han eller hon ansöka om inkomstrelaterad arbetslöshetsdagpenning hos kassan. Det lönar sig att bli medlem i arbetslöshetskassan, eftersom den inkomstrelaterade dagpenningen är större än det vanliga utkomstskyddet för arbetslösa.

Då du går med i ett fackförbund kan du bli medlem i förbundets arbetslöshetskassa. Fackförbundet och arbetslöshetskassan är dock två olika system. Det finns även arbetslöshetskassor som du kan gå med i utan att vara medlem i ett fackförbund.

Det finns vissa villkor för att beviljas inkomstrelaterad dagpenning. Dessa villkor måste uppfyllas innan det är möjligt att få dagpenningen, exempelvis måste du ha varit medlem i arbetslöshetskassan en viss tid innan du blivit arbetslös. Ta reda på vilka villkor som gäller genast då du går med i arbetslöshetskassan.

Då du börjar på en ny arbetsplats ingås ett skriftligt arbetsavtal mellan dig och arbetsgivaren. I avtalet fastställs arbetsuppgifterna, arbetsvillkoren och lönen. Anställningsförhållandet kan gälla tills vidare eller ingås för en viss tid. Arbetsgivaren är skyldig att ordna företagshälsovård för sin anställda och betala arbetstagarens pensionsavgift.

Staten och kommunerna samlar in skatt för att täcka kostnaderna för sina tjänster. Arbetstagaren betalar skatt på sin lön. Arbetsgivaren betalar skatten direkt ur din lön. Du ska lämna in ditt skattekort till arbetsgivaren. På skattekortet finns information om vilken skatteprocent som ska användas då skatten tas ur din lön. Du kan hämta skattekortet på skattebyrån eller beställa det på webben.

Om du är missnöjd med dina arbetsförhållanden ska du berätta detta för din närmaste chef. Om du upplever att ingen lyssnar på dig kan du kontakta förtroendemannen eller den arbetarskyddsansvarige på din arbetsplats och be honom eller henne delta i förhandlingarna med din chef. Du kan även diskutera arbetsrelaterade problem med företagshälsovårdare eller företagsläkare.

I Finland accepteras inte mobbning, diskriminering eller exempelvis sexuella trakasserier på arbetsplatsen, så om du upplever något sådant ska du rapportera och genast berätta om detta för din chef eller företagsläkare.

I regel utförs arbetet i enlighet med arbetsavtalet, men även i Finland finns det jobb inom den s.k. grå ekonomin, där man inte ingår ett skriftligt arbetsavtal eller betalar skatt. Som invandrare bör du undvika dessa jobb. I Finland är det olagligt att jobba "svart", dvs. utan att betala skatt på sin lön och dessa arbetstagare har en svag juridisk ställning. Inkomster som inte beskattas enligt finsk lag är t.ex. inkomster från bärplockning eller insamling av pantflaskor.

Det är viktigt att komma ihåg att yrkesutbildning och goda färdigheter i det finska språket förbättrar dina chanser på den officiella arbetsmarknaden.

Den finska arbetskulturen

Jämfört med många andra länder och kulturer är den finska arbetskulturen jämlik med fokus på eget ansvarstagande. Arbetstagaren duar vanligtvis sin chef. Chefen övervakar inte hela tiden de anställdas arbete. Han eller hon ger sina anställda arbetsuppgifter och förväntar sig att arbetstagarna själv fattar

beslut i mer detalj om hur arbetet utförs. Om arbetstagaren inte vet hur den givna arbetsuppgiften ska utföras eller är i stånd att utföra den givna arbetsuppgiften, ska han eller hon vända sig direkt till chefen för att få närmare anvisningar. I den finländska arbetskulturen är det viktigt att man håller sig till det som man kommit överens om.

I Finland är det även viktigt att hålla sig till tidtabellen. Vanligtvis kommer man på jobb vid den överenskomna tidpunkten. Klockan 8.00 betyder prick kl. 8.00, inte kl. 8.10. Det är oartigt att komma för sent eftersom de andra tvingas vänta på den försenade personen. Om du vet om att du blir sen är det artigt att informera de andra personerna om detta på förhand. Om flexibel arbetstid används på arbetsplatsen ska arbetstagaren själv se till att han eller hon jobbar den överenskomna arbetstiden.

Finländare går ofta rakt på sak då man talar om arbetsrelaterade saker på arbetsplatsen och detta anses inte vara oartigt. Om du exempelvis inte har tillräckligt med tid för att utföra en arbetsuppgift så ska du säga detta direkt till din chef. Vid möten kan man direkt gå rakt på sak efter att man först snabbt har hälsat på varandra. Chefen frågar kanske inte hur de anställda mår. Invandrare kan därför inledningsvis till och med uppfatta det finländska sättet att kommunicera på arbetsplatsen som oartigt.

Religiösa ritualer förekommer sällan på finska arbetsplatser. För finländarna är religion vanligtvis någonting privat som inte hör hemma på arbetsplatsen. På vissa arbetsplatser har man skapat en plats för bön om flera anställda har önskat detta. Om en arbetstagare önskar hålla t.ex. en bönepaus under arbetsdagen, ska detta ske i samband med överenskomna pauser. Yttre tecken på religiös övertygelse, såsom huvuddukar, är tillåtna i Finland. På arbetsplatserna kan det dock finnas regler för klädsel, som du exempelvis av säkerhetsskäl måste iaktta. Du kan diskutera dessa frågor sakligt med din chef.

Rådgivning i arbetsrelaterade frågor för invandrare på olika språk.